

Zaborskie Towarzystwo Naukowe

ŚWIADOMY SENIOR

Brusy, 2020

Seniorze bądź świadomy! Każdy może zostać oszukany.

Wyludzanie pieniędzy od seniorów niestety nie traci na popularności. **Najczęściej oszustwa opierają się o kontakt telefoniczny**, kiedy seniorzy namawiani są do przekazania albo pozostawienia w jakimś miejscu gotówki lub kosztowności. Często poprzez zastraszanie skłania się ich do przekazania wypłat oszczędności z banku, a także do zaciągania kredytów. Ofiarami przestępców padają najczęściej osoby mieszkające samotnie lub bez rodziny, które chętnie nawiązują kontakty z obcymi. Nie zdając sobie sprawy z zagrożenia, bez problemu wpuszczają oszustów do swoich domów, wskazując miejsce przechowywania gotówki. Oszuści, korzystając z chwili nieuwagi, kradną oszczędności i inne cenne przedmioty, znajdujące się w mieszkaniu.

Metody naciągania osób starszych są ciągle zmieniane i doskonalone, ale zawsze opierają się na zaufaniu, jakim cieszą się wśród nich urzędnicy, administratorzy czy przedstawiciele różnorodnych stowarzyszeń. **Oszuści, podając się za policję, rodzinę, pracowników ZUS-u, opieki społecznej, poczty** bez problemu wchodzi do domu, swoją wizytę tłumacząc koniecznością uiszczenia zaległej opłaty, wręczenia korzyści majątkowej lub zachęcają do wsparcia zbiórki na szczytny cel i ostatecznie dochodzi do wyludzenia.

Zagrożeniem są także **osoby podszywające się pod pracowników dostawców usług za prąd, gaz czy telefon**. Kusząc obietnicą korzystniejszych niż dotychczas warunków, podsuwają do podpisu umowy zobowiązujące seniorów do regularnego uiszczania wysokich opłat na konta prywatnych przedsiębiorstw.

Jakimi metodami najczęściej posługują się przestępcy i co zrobić w przypadku próby wyludzenia?

Metoda „na wnuczka”.

Ktoś **dzwoni i podaje się za krewnego czy przyjaciela rodziny**, mówi, że jest np. **wnuczką lub synem** i prosi o natychmiastową **pomoc finansową** pod pozorem wyjątkowej okazji zarobienia pieniędzy, lub **w związku z nagłym nieszczęściem** np. wypadkiem, chorobą czy porwaniem.

Naciągacz prowadzi rozmowę w taki sposób, by przekonać Seniora, że faktycznie jest osobą z jego rodziny. Sytuacja, którą opisuje wymaga natychmiastowej reakcji ze strony seniora. **Oszust namawia do przygotowania gotówki** do odbioru w mieszkaniu seniora **lub dokonania przelewu bankowego**, a nawet zdarza się, że oszust w przypadku, gdy senior nie posiada gotówki, **namawia do wypłaty pieniędzy z banku** lub do **wzięcia pożyczki**, a nawet kredytu. Senior nie zdając sobie sprawy z zagrożenia, wierząc, że pomaga komuś bliskiemu w potrzebie, ostatecznie daje się okraść.

Metoda „na policjanta”

Dzwoni telefon, **ktos przedstawia się za policjanta** z wydziału kryminalnego, podaje imię, nazwisko, stopień służbowy i informuję, że grupa przestępcza próbuje od seniora wyłudzić pieniądze np. z rachunku bankowego. **Prosi o współpracę i radzi by do czasu wyjaśnienia sprawy przekazać oszczędności do policyjnego depozytu lub przygotować gotówkę do prowokacji oszustów.**

Fałszywy policjant prosi o sprawdzenie jego tożsamości poprzez numer alarmowy policji 997. Do połączenia nie dochodzi, gdyż fałszywy policjant nie rozłącza się. Oszust przekazuje słuchawkę innej osobie, która potwierdza seniorowi, że rozmawia z policjantem. Po krótkim czasie w mieszkaniu seniora zjawia się fałszywy policjant, który zabiera oszczędności do policyjnego depozytu. Zdarza się także, namawia do zaciągnięcia pożyczki lub kredytu.

Co zrobić, gdy otrzymasz taki telefon i ktoś poprosi Cię o pieniądze?

Bądź pewien, że dzwoni oszust podający się za krewnego. **Pamiętaj, jeśli masz jakiegokolwiek wątpliwości z kim rozmawiałeś skontaktuj się z najbliższą rodziną lub policją dzwoniąc pod numer 112. Zgłoszenie może uchronić Cię przed wyłudzeniem, pomóc policji w wykryciu sprawcy i odzyskaniu gotówki.**

Oszustwo, popełnione metodą na „policjanta” lub „wnuczka”, to przestępstwo określone w art. 286 §1 kodeksu karnego:

„Kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadza inną osobę do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem za pomocą wprowadzenia jej w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.”

Pamiętaj! Policja nigdy nie namawia do przekazywania pieniędzy osobom obcym czy policjantom. Bądź zawsze rozważny, czujny i nieufny, gdyż oszuści często stosują szantaż emocjonalny, płaczą i błagają o pomoc lub pozorują torturowanie.

Metoda „na chwilówkę”

Ktoś z firmy pożyczkowej dzwoni z propozycją **skorzystania z unikalnej promocji uzyskania pożyczki**, udzielając przy tym nieprawdziwych informacji. Potem okazuje się, że firma pobrała z góry opłatę za rozpatrzenie wniosku, a tak naprawdę nie udziela pożyczek. Podała fałszywe informacje na temat kosztów pożyczki, **zawyżając poszczególne opłaty, prowizje i oprocentowanie po to, by wyłudzić od nieświadomych seniorów jak najwięcej pieniędzy.**

Co zrobić, gdy już zostałeś oszukany przez nieuczciwą firmę pożyczkową?

Jeżeli zostaniesz oszukany, **pamiętaj, by jak najszybciej zgłosić takie zdarzenie organom ścigania**. Dotyczy to zarówno wyłudzenia pieniędzy przez fikcyjną firmę, jak i wyłudzenia danych osobowych, co jest również bardzo niebezpieczne.

Gdzie zgłaszać oszustwa internetowe?

Również na **Komisariacie Policji**, ale jeśli doszło do kradzieży danych **osobowych**, zgłoś ten fakt jak najszybciej w **swoim banku**, aby zastrzec dowód osobisty i uniknąć wyłudzenia kredytu na Twoje nazwisko.

Gdzie zgłosić nieuczciwą firmę stosującą niedozwolone praktyki?

Najlepiej do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który może nałożyć na nierzetelną firmę wysoką karę finansową za stosowanie niedozwolonych praktyk rynkowych i za niestosowanie się do obowiązujących przepisów.

Infolinia konsumencka: 801 440 220.

Ważne! Nigdy nie zaciągaj pożyczek ani kredytów na cel, którego nie jesteś pewien! Nie postępuj lekkomyślnie, przemyśl swoją decyzję.

Metoda na „nagrodę, promocję, pokaz lub pod pretekstem badań”

Ktoś dzwoni i informuje o wygranej na loterii albo o wygranej nagrodzie i zaprasza na bezpłatny pokaz. Namawia do wysłania pieniędzy, aby móc odebrać nagrodę albo zaprasza na pokaz po odbiór nagrody.

Najczęściej **ukrytym celem tych spotkań jest sprzedaż garnków, kołder czy sprzętu medycznego. Oszuści obiecują produkty o rzekomo wyjątkowych właściwościach**. Zaproszeni na pokazy często nie wiedzą, że **ceny produktów na pokazach są wielokrotnie wyższe od tych oferowanych w sklepach**. Na spotkaniu oszust mówi, że odbędzie się „losowanie, a nie zakup, a jak się wylosowało to oznacza, że jest to wygrana”. Oszuści działają na naiwności seniorów odwołując się do potrzeb starszych ludzi i emocji. Na każdym spotkaniu pytają o stan zdrowia seniora i jego rodziny. Potem okazuje się, że kwitując odbiór prezentów wygranych w konkursie podpisałeś umowę o kredyt konsumencki na kilka tysięcy złotych.

Jak wypłatać się z oszustwa, jeśli kupiłeś produkt na pokazie i podpisałeś umowę? Gdzie szukać pomocy prawnej?

Pamiętaj! Przede wszystkim należy działać szybko.

Udaj się do miejskiego rzecznika praw konsumentów lub zadzwoń na Infolinię konsumencką pod numer 801 440 220, a dowiesz się jak rozwiązać problem.

Ważne! Możesz odstąpić od umowy zakupu produktu czy umowy kredytu w terminie 14 dni.

Co więcej, w ciągu 14 dni możesz zwrócić zakupione sprzęty, które zostały już użyte, ponosząc tylko ewentualne koszty wysyłki.

Seniorze! Uważaj na firmy, które dzwonią i zapraszają Cię na bezpłatny pokaz, prezentację, odbiór nagrody lub badanie.

Czytaj uważnie wszystkie dokumenty, które dostajesz do podpisu!

Przed podpisaniem skonsultuj swoją decyzję z rodziną lub sąsiadami.

Zachowaj egzemplarz podpisanych dokumentów dla siebie.

Zgubiłeś lub ukradziono Ci dokumenty? – co zrobić w przypadku utraty dokumentów?

Kradzież albo zgubienie dowodu osobistego, prawa jazdy czy paszportu lub karty płatniczej to poważny problem, który może prowadzić do celów przestępczych szczególnie wyłudzenia pożyczek i kredytów.

Jeżeli dokumenty zostały skradzione lub zagubione niezależnie od przyczyny, zareaguj jak najszybciej. Pamiętaj, czas odgrywa istotną rolę.

1. Zgłoś zastrzeżenie dokumentów osobiście w swoim lub dowolnym banku niezależnie czy posiadasz rachunek bankowy czy nie.

Jak to działa? Dokument zastrzeżony zostaje automatycznie blokowany we wszystkich bankach w Polsce jak i tysiącach innych firm i instytucji m.in. u operatorów telefonii komórkowej, pośredników finansowych, pośredników wynajmu mieszkań, samochodów czy hoteli. Jeśli ktoś spróbuje posłużyć się zastrzeżonym dokumentem, operacja zostaje zablokowana aż do wyjaśnienia sprawy przez Policję.

2. Powiadom najbliższą jednostkę Policji – tylko jeżeli dokumenty zostały utracone w wyniku kradzieży.

3. Zawiadom gminę lub placówkę konsularną w celu wyrobienia nowego dokumentu.

Zagubiłeś lub skradziono Ci kartę płatniczą. Nie ryzykuj - skorzystaj z wygodnego systemu „Zastrzegania Kart Płatniczych”.

Wystarczy jeden telefon, by zastrzec kartę nawet w kilku bankach. **Zadzwoń pod numer 828 828 828**, a system połączy Cię z infolinią twojego banku. Numer jest dostępny 7 dni w tygodniu przez 24 godziny na dobę.

Pamiętaj! System „Dokumenty Zastrzeżone” jak i System „Zastrzegania Kart” chroni osoby, które zastrzegły swoje dokumenty przed możliwością ich wykorzystania dla celów przestępczych - prób wyłudzeń. Wystarczy dokonać zgłoszenia w jednym banku!

Sprawdź, gdzie jeszcze możesz uzyskać pomoc:

1. Infolinia Konsumentka.

Telefon: 801 440 220 lub 22 290 89 16

Czynna pon. – pt., godz.: 8.00 – 18.00

(sprawy proste, niewymagające analizy dokumentów)

2. Konsumentkie centrum e-porad.

E-mail: porady@dlakonsumentow.pl

(sprawy proste oraz złożone wymagające analizy dokumentów).

3. Wojewódzkie Inspektoraty Inspekcji Handlowej.

Internet: www.uokik.gov.pl/wiih

(sprawy proste i wymagające analizy dokumentów).

4. Organizacje Konsumentkie oraz Rzecznicy Konsumentów.

Internet: www.uokik.gov.pl

Internet: www.uokik.gov.pl/pl/ochrona_konsumentow/rzecznicy

Internet: <https://konsument.gov.pl/>

(sprawy proste i wymagające analizy dokumentów).

DAROWIZNA NIERUCHOMOŚCI

Przez umowę darowizny darczyńca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem swojego majątku”. Darowizna to rodzaj tak zwanej umowy nazwanej. Zawierają ją ze sobą darczyńca i obdarowany. W ramach darowizny przekazywana jest korzyść majątkowa przez darczyńcę na rzecz osoby obdarowanej. Cały ten proces odbywa się w sposób dobrowolny oraz jest nieodpłatny, to jest darczyńca nie otrzymuje żadnego świadczenia wzajemnego od obdarowanego. W darowiźnie wartość dodana przypada tylko jednej ze stron zawieranej transakcji, bez żadnych korzyści dla darczyńcy. Umowa darowizny może być zawarta nie tylko pomiędzy członkami rodziny, ale także z osobami obcymi (niespokrewnionymi).

Aby darowizna nieruchomości (przepisanie mieszkania) mogła dojść do skutku, trzeba sporządzić stosowną umowę darowizny nieruchomości. Umowa ta musi być sporządzona w formie aktu notarialnego. Każda inna forma umowy darowizny nieruchomości (taka jak: zwykła pisemna, ustna) powoduje nieważność umowy darowizny, a tym samym brak skutku przekazania darowanej nieruchomości. Wizyta u notariusza zwalnia podatników z obowiązku zgłoszenia darowizny mieszkania do urzędu skarbowego, ponieważ robi to za nich notariusz. Dodatkowo za opłatą może on dokonać wpisów do księgi wieczystej nieruchomości lub założyć ją, jeśli nieruchomość jej nie posiada.

PODATEK OD DAROWIZNY

Darowizna opodatkowana jest podatkiem od spadków i darowizn, gdzie wyróżnia się 3 grupy podatkowe. W każdej z nich określona jest kwota wolna od podatku, do wysokości której podatnicy są zwolnieni z płacenia podatku do urzędu skarbowego:

1. **grupa I** - małżonek, zstępni (np. syn, córka, wnuki, prawnuki), wstępni (np. matka, ojciec, dziadkowie), ojczyim, macocha - jest to tzw. grupa 0 - oraz pasierb, zięć, synowa, rodzeństwo, teściowie. Kwota wolna od podatku to 9637 zł;
2. **grupa II** - obejmuje zstępnych rodzeństwa, rodzeństwo rodziców, zstępnych i małżonków pasierbów, małżonków rodzeństwa i rodzeństwo małżonków, małżonków rodzeństwa małżonków, małżonków innych zstępnych. Kwota wolna od podatku to 7276 zł;
3. **grupa III** - obejmuje innych nabywców, a kwota wolna od podatku to 4902 zł.

Obowiązek zgłoszenia darowizny i zapłacenia podatku od spadków i darowizn spada na obdarowanego.

Podatek od darowizny może wynieść od 3 do 20% wartości darowizny. Jego konkretna wysokość zależy także od przynależności darczyńcy i obdarowanego do konkretnej grupy podatkowej.

Największy wpływ na podatek od darowizny mieszkania ma stopień pokrewieństwa pomiędzy osobą obdarowaną a darczyńcą. Gdy stopień powinowactwa jest bardzo wysoki, wówczas podatek od darowizny mieszkania może wynieść nawet 0 złotych. Im mniejsze mamy więzy krwi, tym większy będzie podatek od darowizny mieszkania.

Podstawą opodatkowania jest wartość przekazanych rzeczy oraz praw majątkowych po potrąceniu rozmaitych długów i ciężarów. Wartość tę ustala się zawsze według stanu rzeczy oraz praw majątkowych na dzień nabycia i cen rynkowych, które były notowane w dniu, w którym powstał obowiązek podatkowy. Obowiązek podatkowy powstaje wtedy, gdy darczyńca złoży oświadczenie w formie aktu notarialnego. Z racji tego, iż darowizna nieruchomości wymaga sporządzenia aktu notarialnego, notariusz samodzielnie naliczy należny podatek oraz przekaże go do właściwego urzędu skarbowego.

Gdy darowizna mieszkania zostanie przekazana najbliższemu członkowi naszej rodziny, czyli małżonkowi, dziecku, wnukowi, prawnukowi, rodzicom, dziadkom, pradziadkom, pasierbowi, bratu, siostrze, macosze, ojczymowi, to co do zasady jest ona zwolniona z opłacania podatku bez względu na to, jaka będzie wartość przekazanej rzeczy. Z kolei gdy wartość darowizny przekroczy kwotę wolną określoną dla pierwszej grupy podatkowej, wtedy warunkiem otrzymania zwolnienia jest zgłoszenie uzyskania darowizny od urzędu skarbowego. Jeśli chodzi o darowiznę mieszkania, wtedy robi to za nas notariusz.

Zabezpieczenie prawa do zamieszkiwania w darowanej nieruchomości przez darczyńcę

W umowie darowizny powinna znaleźć się informacja o zabezpieczeniu służebnością mieszkania. W takiej sytuacji podmiot władający (na rzecz którego została ustanowiona służebność) otrzymuje prawo do korzystania z danej nieruchomości. Uzyskane prawa są niezbywalne oraz obowiązują aż do jego śmierci. Służebności osobistej się nie dziedziczy, dlatego gdy darczyńca umrze, straci ona swoją ważność. Służebność osobista jest niezwykle skutecznym sposobem na zabezpieczenie interesów darczyńcy, który będzie mógł aż do swojej śmierci mieszkać w mieszkaniu, które podarował dziecku. Aby służebność osobista była ważna, konieczne jest podpisanie aktu notarialnego. Kwestie związane ze służebnością osobistą można załatwić przy okazji podpisywania umowy darowizny.

Darowizna nieruchomości a zapisanie nieruchomości w testamencie

Darowiznę wiąże strony z chwilą podpisania aktu notarialnego. Osoba obdarowana nie musi występować do sądu z odrębnym wnioskiem jak ma to miejsce w przypadku testamentu. W umowie darowizny można zawrzeć zapis, zgodnie z którym to darczyńca wskaże, że przedmiot darowizny nie będzie zaliczany do schedy spadkowej (art. 1039 § 1 kodeksu cywilnego). Dzięki temu rozwiązaniu interesy osoby obdarowanej są bardzo dobrze zabezpieczone, z uwagi na fakt, że osoba obdarowana będzie mogła także dziedziczyć na zasadach ogólnych.

W przypadku braku zastrzeżenia, o którym mowa powyżej (wyłączenia przedmiotu darowizny ze schedy), a dział spadku miałby nastąpić między zstępnymi albo zstępnymi i małżonkiem spadkobiercy są zobowiązani zaliczyć na schedę otrzymane od spadkodawcy darowizny.

Należy także pamiętać, iż jeżeli darowane mieszkanie wyczerpie cały majątek spadkowy zmarłego spadkodawcy, uprawnieni do dziedziczenia po nim najbliżsi członkowie rodziny będą mogli żądać od obdarowanego zachowku. Należy więc pamiętać, że dokonanie darowizny na rzecz jednego z dzieci mieszkania, które to wyczerpuje cały przyszły majątek spadkowy po darczyńcy, nie zwalnia obdarowanego dziedziczącego na podstawie ustawy z obowiązku zapłaty zachowku na rzecz reszty rodzeństwa.

Czym innym jest więc scheda spadkowa, a czym innym obowiązek zapłaty zachowku przez obdarowanego, będącego spadkobiercą ustawowym po darczyńcy, na rzecz pozostałych uprawnionych do zachowku spadkobierców.

ODWOŁANIE DAROWIZNY MIESZKANIA

Z racji tego, iż pomiędzy stronami umowy darowizny są zazwyczaj szczególne więzy szczególne rodzinne, jak również z powodu jej nieodpłatnego charakteru, Kodeks Cywilny dość dokładnie określa, w jakich przypadkach jest możliwe cofnięcie darowizny mieszkania. Odwołanie darowizny jest możliwe wtedy, gdy zachowanie obdarowanego względem darczyńcy będzie budziło jakieś wątpliwości lub gdy darczyńca znajdzie się nagle w bardzo trudnej sytuacji materialnej.

Zdecydowanie najczęstszym przypadkiem, gdy ma miejsce cofnięcie darowizny mieszkania, jest rażąca niewdzięczność obdarowanego względem darczyńcy. To pojęcie oznacza cały szereg bardzo nagannych zachowań, takich jak agresja, nieudzielenie pomocy darczyńcy z uwagi na ciężką chorobę itd.

Cofnięcie darowizny mieszkania powinno mieć formę pisemnego oświadczenia darczyńcy. Co ważne, moc prawną taki dokument uzyskuje wtedy, gdy zostanie on doręczony do obdarowanego. Prawo do odwołania darowizny posiada wyłącznie darczyńca, a gdy dojdzie do jego śmierci, także spadkobiercy. Samo tylko odwołanie darowizny nie przeniesie na darczyńcę własności nieruchomości i nie stanowi w żadnym wypadku podstawy do wpisu darczyńcy do księgi wieczystej. Jeżeli obdarowany dobrowolnie nie przystąpi do aktu notarialnego, darczyńca może wnieść do sądu powództwo o zobowiązanie obdarowanego do złożenia oświadczenia woli przenoszącego własność podarowanej wcześniej nieruchomości.

DZIEDZICZENIE USTAWOWE I TESTAMENTOWE

Dziedziczenie spadku wynika z ustawy albo testamentu.

Dziedziczenie ustawowe ma miejsce wtedy, gdy zmarły nie sporządził testamentu albo gdy żadna z osób, które sporządzając taki dokument nie chce lub nie może być spadkobiercą. O tym, kto będzie spadkobiercą, rozstrzygają wtedy przepisy ustawy - Kodeks cywilny.

Kodeks cywilny dzieli spadkobierców na kilka grup. Osoby z dalszej grupy dziedziczą tylko wtedy, gdy nie miało miejsce dziedziczenie z grupy przed nim.

Grupy spadkobierców ustawowych:

1. Małżonek i dzieci spadkodawcy,
2. Małżonek i rodzice spadkodawcy (jeśli rodzice nie żyją to ich zstępni- dzieci, wnuki),
3. Dziadkowie spadkodawcy (jeśli nie żyją to ich zstępni- dzieci, wnuki),
4. Pasierbowie, których rodzice nie dożyli otwarcia spadku,
5. Gmina i Skarb Państwa ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy w Polsce.

Pierwsza grupa spadkobierców to małżonek i dzieci spadkodawcy. W razie braku dzieci spadkodawcy, dziedziczy druga grupa spadkobierców, tj. małżonek i rodzice spadkodawcy. W razie wcześniejszej śmierci rodzica w jego miejsce dziedziczy ewentualnie rodzeństwo spadkodawcy lub jego zstępni, jeżeli dany brat czy siostra nie dożyli otwarcia spadku. W razie braku osób uprawnionych do dziedziczenia w drugiej grupie spadkobierców, dziedziczy trzecia grupa spadkobierców, tj. dziadkowie, a jeżeli którykolwiek z dziadków nie dożył otwarcia spadku, w jego miejsce dziedziczą jego zstępni.

Kolejną grupą spadkobierców są pasierbowie, których rodzice biologiczni nie dożyli otwarcia spadku. Należy jednak dodać, że w razie prawomocnego przysposobienia (adopcji), taka osoba dziedziczy po zmarłym przysposabiającym tak, jakby była ich dzieckiem. W przypadku braku spadkobierców z poprzednich grup spadek przypada gminie ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy. Jeżeli ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy nie da się ustalić albo ostatecznie miejsce zamieszkania spadkodawcy znajdowało się za granicą, spadek przypada Skarbowi Państwa.

Dziedziczenie przez nieślubne dzieci lub dzieci przysposobione (adoptowane)

Prawo spadkowe nie rozróżnia dzieci z formalnych związków oraz dzieci spoza takich związków. Wszystkie dzieci spadkodawcy co do zasady dziedziczą na takich samych zasadach. Należy również wskazać, że prawomocne przysposobienie (adopcja) dzieci spadkodawcy powoduje, że dzieci te dziedziczą na równi z dziećmi biologicznymi.

Dziedziczenie przez małżonka rozwiedzionego lub pozostawiającego w separacji

Małżonek rozwiedziony nie dziedziczy. Jedynym sposobem, by rozwiedziony małżonek był spadkobiercą, byłoby uwzględnienie go w testamencie. Nie dziedziczy również małżonek pozostający w separacji orzeczonej przez sąd.

Dziedziczenie testamentowe

Jest to dziedziczenie na podstawie testamentu. W pierwszej kolejności trzeba ustalić, czy zmarły pozostawił ważny testament. Jeśli to zrobił i wskazał w testamencie swojego spadkobiercę lub spadkobierców, to decydujące znaczenie ma testament. Można w nim nawet pominąć rodzinę i cały majątek przekazać obcej osobie lub instytucji. W takiej sytuacji najbliższa rodzina ma prawo do tzw. zachowku. Dziedziczenie na podstawie testamentu określa się jako dziedziczenie testamentowe.

Wyróżnia się 2 podstawowe formy testamentu:

- 1) **W formie aktu notarialnego**- sporządzany jest przez notariusza na podstawie oświadczeń i dyspozycji osoby, której dotyczy,
- 2) **Sporządzony własnoręcznie**- dla jego ważności wystarczy aby testament był napisany własnoręcznie i podpisany samodzielnie (napisany długopisem na zwykłej kartce papieru), wpisując dodatkowo datę jego sporządzenia.

Prawo dopuszcza także inne formy testamentu. Testamenty te sporządza się w szczególnych okolicznościach. Rodzaje testamentów szczególnych zostaną omówione w odrębnym artykule.

Zachowek

Jest to część spadku należna osobom najbliższym zmarłego niezależnie od tego, kto został przez niego powołany do spadku w testamencie. W praktyce wygląda to tak, że zmarły pozostawił testament, w którym albo w ogóle pominął osoby najbliższe, albo zapisał im zbyt małą część majątku.

Osobami uprawnionymi do zachowku są zstępni spadkodawcy (dzieci, wnuki, prawnuki itd.) oraz jego małżonek. Jeżeli spadkodawca, w chwili śmierci nie miał zstępnych, wówczas prawo do zachowku przysługuje jego małżonkowi oraz rodzicom. Roszczenie o zachowek nie przysługuje natomiast rodzeństwu spadkodawcy ani innym dalszym krewnym lub powinowatym spadkodawcy. Spośród wskazanych powyżej osób

uprawnionych do zachowku, roszczenie o zachówek przysługuje tylko tym, którzy w konkretnym stanie faktycznym odziedziczyliby spadek z mocy ustawy.

Roszczenie o zachówek nie przysługuje osobom:

- wydziedziczonym w testamencie,
- uznanym orzeczeniem sądu za niegodnych dziedziczenia,
- które odrzuciły spadek,
- które zawarły ze spadkodawcą umowę o zrzeczeniu się dziedziczenia,
- małżonkowi, przeciwko któremu spadkodawca przed śmiercią wystąpił o orzeczenie rozwodu lub separacji z jego winy, a żądanie to było uzasadnione,
- małżonek pozostający ze spadkodawcą w separacji.

Wysokość należnego zachowku opiewa zasadniczo na połowę wartości udziału spadkowego jaki by przypadął uprawnionemu przy dziedziczeniu ustawowym. Jeżeli natomiast uprawniony do zachowku jest trwale niezdolny do pracy albo jest małoletni, wówczas zachówek wynosi dwie trzecie wartości udziału spadkowego.

Prawa pacjenta

I. Prawa pacjenta wynikające z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

art. 68

1. Każdy ma prawo do ochrony zdrowia.
2. Obywatelom, niezależnie od ich sytuacji materialnej, władze publiczne zapewniają równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych. Warunki i zakres udzielania świadczeń określa ustawa.
3. Władze publiczne są obowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej dzieciom, kobietom ciężarnym, osobom niepełnosprawnym i osobom w podeszłym wieku.
4. Władze publiczne są obowiązane do zwalczania chorób epidemicznych i zapobiegania negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska.

II. Prawa pacjenta, o których stanowi ustawa z dnia 6 listopada 2008r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. 2020.849 tj.)

• Prawo pacjenta do świadczeń zdrowotnych

- odpowiadających wymaganiom aktualnej wiedzy medycznej oraz udzielanych z należytą starannością oraz zgodnie z zasadami etyki zawodowej,
- udzielanych w pomieszczeniach i przy użyciu urządzeń spełniających obowiązujące wymagania fachowe i sanitarne,
- udzielanych natychmiast w przypadku zagrożenia zdrowia lub życia,
- prawo do zasięgnięcia opinii innego lekarza (pielęgniarki, położnej) lub zwołania konsylium.

• Prawo pacjenta do informacji

- o swoim stanie zdrowia, o rozpoznaniu, proponowanych i możliwych metodach diagnostycznych i leczniczych oraz dających się przewidzieć następstwach ich zastosowania lub zaniechania, a także o wynikach leczenia i rokowaniu,
- która zostanie przekazana osobie (osobom) przez pacjenta upoważnionej (upoważnionym).

• Prawo pacjenta do tajemnicy informacji z nim związanych

- osoby wykonujące zawód medyczny mają obowiązek zachować w tajemnicy wszelkie związane z pacjentem informacje (w tym o jego stanie zdrowia), które uzyskały w związku z wykonywaniem zawodu.

- **Prawo pacjenta do wyrażenia zgody na udzielenie świadczeń zdrowotnych**

- po uzyskaniu od lekarza wszystkich informacji o stanie zdrowia i proponowanym leczeniu, pacjent ma prawo do wyrażenia zgody na udzielenie określonych świadczeń zdrowotnych lub odmowy takiej zgody,
- zgodę wyraża się w formie pisemnej w przypadku zabiegu operacyjnego albo zastosowania metody leczenia lub diagnostyki stwarzających podwyższone ryzyko. W każdej innej sytuacji zgodę lub sprzeciw pacjent może wyrazić ustnie.

- **Prawo do poszanowania intymności i godności pacjenta**

- pacjent ma prawo, by przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych towarzyszyła mu osoba bliska,
- pacjent ma prawo do świadczeń zdrowotnych zapewniających łagodzenie bólu i innych cierpień.

- **Prawo pacjenta do dokumentacji medycznej**

- pacjent ma prawo dostępu do swojej dokumentacji medycznej, tj. dokumentów dotyczących jego stanu zdrowia i udzielonych świadczeń zdrowotnych. Podmiot udzielający świadczeń zdrowotnych ma obowiązek udostępnienia dokumentacji medycznej również osobie przez pacjenta upoważnionej.

- **Prawo pacjenta do zgłoszenia sprzeciwu wobec opinii albo orzeczenia lekarza**

- gdy pacjent nie zgadza się z treścią orzeczenia lub opinii lekarskiej, a postępowanie odwoławcze w odniesieniu do opinii lub orzeczenia nie jest uregulowane w odrębnych przepisach prawa, może wnieść sprzeciw do Komisji Lekarskiej działającej przy Rzeczniku Praw Pacjenta. Sprzeciw należy wnieść w terminie **30 dni od dnia wydania opinii albo orzeczenia** przez lekarza orzekającego.

- **Prawo pacjenta do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego**

- pacjent ma prawo do kontaktu osobistego, telefonicznego lub korespondencyjnego z innymi osobami,
- pacjent ma prawo do dodatkowej opieki pielęgnacyjnej, tj. opieki, która nie polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych. Prawo to daje możliwość m. in. towarzyszenia pacjentce przy porodzie czy przebywania rodziców z dzieckiem podczas jego hospitalizacji.

- **Prawo pacjenta do opieki duszpasterskiej**

- pacjent ma prawo do opieki duszpasterskiej. W sytuacji pogorszenia się stanu zdrowia lub zagrożenia życia podmioty lecznicze mają obowiązek umożliwić kontakt z duchownym właściwym dla wyznania pacjenta.

- **Prawo pacjenta do przechowywania rzeczy wartościowych w depozycie**

- szpital oraz każdy inny podmiot udzielający stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych ma obowiązek zapewnić pacjentowi bezpłatne przechowywanie rzeczy wartościowych w depozycie.

Pochopne zakupy

W sytuacji gdy otrzymałeś zaproszenie na prezentację np. garnków, materacy, czy pościeli i zdecydujesz się na wzięcie udziału w tejże prezentacji pamiętaj żeby zachować daleko posuniętą ostrożność.

Na tego typu pokazach sprzedający posiadający perfekcyjnie opanowaną sztukę manipulacji próbują sprzedać towary uczestnikom prezentacji. Towary te nie są złej jakości, są to takie same towary jakie można kupić w internecie. Niestety cena na pokazach jest zdecydowanie zawyżona. Poza tym często klienci, którzy zdecydowali się na zakup są namawiani na zaciągnięcie kredytu mającego na celu sfinansowanie tego zakupu, co dodatkowo podnosi finalną cenę towaru o kilkadziesiąt procent. Przykład? Jedna z osób która udała się na pokaz zakupiła na nim materac, kołdrę, poduszki za cenę 4000,00 zł. W internecie identyczny zestaw można było kupić za ok 1000,00 zł. Dodatkowo zaciągnęła kredyt (za namową sprzedawcy). Po podliczeniu wszystkich rat okazało się, że za zakupione rzeczy zapłaci łącznie ok 8000,00 zł. Zatem warto się zastanowić, czy w ogóle warto brać udział w tego typu pokazach.

Jeżeli jednak poszliśmy na taki pokaz, kupiliśmy jakiś towar a np. na drugi dzień dotarło do nas że nie chcemy tego co kupiliśmy to czy mamy jakieś wyjście aby skutecznie wycofać się z dokonanych zakupów?

Jeżeli kupiliśmy towar jako konsument, to zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o *prawach konsumenta*: *"Konsument, który zawarł umowę na odległość lub poza lokalem przedsiębiorstwa, może w terminie 14 dni odstąpić od niej bez podawania przyczyny i bez ponoszenia kosztów(...)."*

Bardzo ważne jest aby **nie przeoczyć terminu 14 dni**. Po upływie tego terminu prawo odstąpienia co do zasady nie będzie nam już przysługiwać!

Jak skutecznie odstąpić od umowy? To bardzo proste. Należy wysłać do przedsiębiorcy od którego kupiliśmy towar oświadczenie o odstąpieniu od umowy. Jest to bardzo proste pismo. Trzeba tylko pamiętać, że musimy zawrzeć w nim kilka podstawowych informacji. Musimy wskazać pełną nazwę przedsiębiorcy (sprzedawcy), jego adres, nasze dane, tj. imię, nazwisko, adres. W piśmie trzeba napisać:

"Ja, niżej podpisany (imię i nazwisko, adres) oświadczam, iż odstępuję od umowy sprzedaży z dnia.... numer umowy....., dotyczącej sprzedaży (wskazać co kupiliśmy)."

Takie oświadczenie najlepiej wysłać listem poleconym z potwierdzeniem odbioru (musimy mieć dowód jego doręczenia w przypadku gdybyśmy musieli skierować sprawę do sądu).

W przypadku odstąpienia od umowy zawartej na odległość (lub poza lokalem przedsiębiorstwa) umowę uważa się za niezawartą. Wskutek odstąpienia od umowy zarówno po naszej stronie jak i stronie sprzedawcy pojawiają dodatkowe obowiązki.

Przedsiębiorca ma obowiązek niezwłocznie, nie później niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania oświadczenia konsumenta o odstąpieniu od umowy, zwrócić konsumentowi wszystkie dokonane przez niego płatności, w tym koszty dostarczenia rzeczy. Przedsiębiorca dokonuje zwrotu płatności przy użyciu takiego samego sposobu zapłaty, jakiego użył konsument, chyba że konsument wyraźnie zgodził się na inny sposób zwrotu, który nie wiąże się dla niego z żadnymi kosztami. Jeżeli przedsiębiorca nie zaproponował, że sam odbierze rzecz od konsumenta, może wstrzymać się ze zwrotem płatności otrzymanych od konsumenta do chwili otrzymania rzeczy z powrotem lub dostarczenia przez konsumenta dowodu jej odesłania, w zależności od tego, które zdarzenie nastąpi wcześniej.

Co ważne - przedsiębiorca ma obowiązek zwrócić nie tylko wartość oddawanego towaru, lecz także koszt związany z najtańszym spośród zawartych w ofercie sprzedawcy sposobów jego dostarczenia. Oznacza to, że przedsiębiorca nie jest zobowiązany do zwrotu konsumentowi poniesionych przez niego dodatkowych kosztów. Zatem jeżeli były do wyboru takie opcje dostawy towaru jak: odbiór osobisty 0 zł, list polecony 10 zł, kurier 20 zł, to sprzedawca zwraca konsumentowi koszt w wysokości 10 zł (najtańszy z zaproponowanych opcji). Nie należy tu uwzględniać odbioru osobistego, gdyż nie jest to sposób dostarczenia rzeczy.

Natomiast my, tj. konsumenci mamy obowiązek zwrócić rzecz przedsiębiorcy lub przekazać ją osobie upoważnionej przez przedsiębiorcę do odbioru niezwłocznie, jednak nie później niż 14 dni od dnia, w którym odstąpił od umowy, chyba że przedsiębiorca zaproponował, że sam odbierze rzecz. Należy pamiętać, że do zachowania terminu wystarczy odesłanie rzeczy przed jego upływem.

Istotne jest także to, że w sytuacji gdy podpisaliśmy także umowę pożyczki, która miała sfinansować zakup rzeczy, to zgodnie z art. 37 ustawy o prawach konsumenta: *W chwili odstąpienia przez konsumenta od umowy zawartej na odległość lub poza lokalem przedsiębiorstwa wygasają powiązane z nią umowy dodatkowe zawarte przez konsumenta, jeżeli na ich podstawie świadczenie jest spełniane przez przedsiębiorcę lub osobę trzecią na podstawie porozumienia z przedsiębiorcą. Jeżeli umowa dodatkowa została zawarta z osobą trzecią, przedsiębiorca informuje tę osobę o odstąpieniu przez konsumenta od umowy.*

Mając na uwadze powyższe, należy zauważyć, że konsument ma prawo skutecznie i stosunkowo prosto odstąpić od umowy zawartej na odległość/poza lokalem przedsiębiorstwa. Trzeba jedynie pamiętać o najważniejszym - 14 dniowym terminie na skorzystanie z tego prawa.

Osoba która chciałaby skorzystać z pomocy w tego typu sprawie zawsze może udać się do punku nieodpłatnej pomocy prawnej/nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, lub do powiatowego rzecznika konsumenta.

ZABORSKIE
TOWARZYSTWO
NAUKOWE

Zadanie jest finansowane z budżetu państwa